

De skriftlige prøver i virksomhedsøkonomi og bedømmelse af elevernes besvarelser

De skriftlige prøver

I virksomhedsøkonomi afholdes en centralt stillet skriftlig prøve og en mundtlig prøve. Grundlaget for den skriftlige prøve er en centralt stillet opgave. Prøvens varighed er fire timer. De skriftlige og de mundtlige prøver er komplementære. Den skriftlige prøve har et særligt fokus på at bedømme elevernes evne til at anvende fagets kvantitative modeller.

De skriftlige prøver i virksomhedsøkonomi niveau A og B er er todelte. Del 1 omfatter en virksomhedsanalyse. Eksaminationsgrundlaget er hoved og nøgletal for en dansk virksomhed sammen med en eller flere baggrundstekster. Til opgaven i del 1 er tilknyttet fire til fem spørgsmål. Typisk vil et til to af spørgsmålene være af strategisk karakter. I et til to af spørgsmålene vil eleverne blive bedt om at lave en regnskabsanalyse, - måske en pengestrømsanalyse. I et sidste spørgsmål bliver eleverne altid bedt om at tage stilling til den givne virksomheds fremtidsudsigter. Del 1 vil være vægtet med 40-50%.

Del 2 omfatter tre til fire uafhængige bundne opgaver, der hver er vægtet med 15-25 point. Eksaminationsgrundlaget til opgaverne er korte konstruerede tekstoplæg med tilknyttede data. En bunden opgave er afgrænset til et kernestofområde. På niveau A kan en bunden opgave eksempelvis tage udgangspunkt i kernestoffet investering. I en investeringsopgave vil eleverne typisk skulle analysere om givne investering er lønsom. Eleverne ledes igennem analysen ved hjælp af et antal spørgsmål. Spørgsmålene er bygget op med stigende taksonomi.

Den gode skriftlige eksamensopgave prøver eleverne tydeligt i forhold til fagets mål. Opgaven anvender kendte spørgeformer, og har spørgsmål opbygget med stigende taksonomi. En opgave og de tilknyttede spørgsmål vil ikke være overraskende for eleverne. En elev med faglig indsigt vil ikke være i tvivl om, hvilket svar der forventes af et givet spørgsmål.

Bedømmelse af elevernes besvarelser

En korrekt anvendelse af fagets metoder og modeller er centralt i bedømmelsen af elevernes besvarelser. Elevernes skriftlige besvarelser bedømmes i forhold til fagets mål. Faget har kompetencetænkte mål, som forenklet kan oversættes til: "Eleverne skal med indsigt kunne anvende fagets teori i løsningen af udvalgte økonomiske problemer".

Det er ikke en eksakt videnskab at bedømme en eksamensbesvarelse. En bedømmelse bygger på et skøn ud fra en helhedsbetragtning. Det vil eksempelvis ikke være god skik, hvis de to censorer, der har bedømt en elev til at have 38 point henholdsvis 42 point, beregner et snit og konkludere, at eleven ikke har opnået de krævede 41 point for at bestå. Censorerne skal inddrage en helhedsvurdering af elevens besvarelse: *" Vil vi, når vi ser ned over besvarelsen vurdere, at eleven har bestået/ikke bestået"*.

En eksamensopgave ved den skriftlige prøve i virksomhedsøkonomi omfatter en regnskabsanalyse, som vægtes med 20-25%. Eleverne skal ikke foretage beregninger, men skal kommentere udviklingen i nøgletallene. Spørgsmålet er ofte formuleret således:

1.3 (25 %)

Udarbejd en analyse af rentabiliteten, indtjeningsevnen, soliditeten og likviditeten for Bestseller A/S for årene 2011/12 til 2013/14 med udgangspunkt i nøgletallene og artiklerne

Følgende uddrag af en elevbesvarelse er eksemplarisk:

Analyse af rentabilitet:

Afkastningsgraden

Rentabiliteten for Bestseller A/S er i perioden 2011/2012 til 2013/2014 forbedret. Afkastningsgraden er steget fra 12,3 % til 15,8 %. Det er en stigning på 3,5 % point, hvilket svarer til en stigning på 28,4 %. En afkastningsgrad på 15,8 % er noget højere end markedsrenten, som anses for at ligge mellem 2-4 %.

Stigningen i afkastningsgraden skyldes, at resultat af den primære drift er steget procentvis mere end de gennemsnitlige aktiver. Stigningen i afkastningsgraden er sket på trods af et fald i finansielle indtægter. Derudover kan virksomhedens øgede fokus på drift og et endnu tættere samarbejde med kunder og samarbejdspartnere have påvirket afkastningsgraden positivt, ligesom det stigende bidrag fra e-commerce kan have påvirket afkastningsgraden positivt.

I ovenstående uddrag af en besvarelse kommenteres korrekt på udvikling, styrke og niveau, og der inddrages informationer fra de artikler, der følger med opgaven.

I bedømmelsen skal der tages hensyn til elevens evne til systematisk at kommentere tal-

lene, og elevens evne til at inddrage relevante informationer i de tilknyttede artikler. Det er praksis, at censorerne afsætter omkring 5 % point (i dette tilfælde ud af de 25 %) til elevens evne til at inddrage informationerne i de tilknyttede artikler.

En eksamensopgave i virksomhedsøkonomi omfatter et antal opgaver, hvor eleverne skal foretage konkrete beregninger. En beregning kan være korrekt eller forkert. Generelt kræves det, at eleverne skal dokumentere, hvordan de er nået frem til et resultat. En forkert besvarelse kan bygge på en regnefejl, tastefejl eller lignende. Det er praksis, at hvis en elev har dokumenteret løsningen af en given beregning korrekt, vil der blive set bort fra uvæsentlige regnefejl. Et resultat i en opgave uden tilknyttet dokumentation giver oftest 0 point. I en investeringsopgave bliver en elev bedt om at beregne kapitalværdien af en given investering. Elevens i øvrigt korrekte svar er "102.345 kr." Hvis det ikke på nogen måde kan sandsynliggøres, at eleven har gennemført en opstilling af en betalingsstrøm, og en beregning af kapitalværdien, vil besvarelse blive bedømt med 0 point.

En fejl tæller kun én gang. I eksempelvis en kalkulationsopgave, hvor en elev beregner VE forkert. Her skal eleven have fuld point for efterfølgende korrekt gennemførte beregninger med det forkert tal for VE. Det er metoden vi giver point for.

En eksamensopgave i virksomhedsøkonomi omfatter et antal spørgsmål, hvor eleverne skal forklare, diskutere eller vurdere. Bedømmelsen af en elevs besvarelse af den type spørgsmål bygger på et skøn og et helhedsindtryk. Nedenstående elevbesvarelse fra eksamensopgaven VØ A maj 2015 er eksemplarisk:

3.5 (5 %)

Diskuter, om Taskekompaniet bør outsource produktionen til Kina.

Ved at outsource produktionen til Kina vil virksomhedens fremstillingsomkostninger næsten blive halveret. Dette kan lyde meget tiltrækkende for en virksomhed, men her er det vigtigt at tage andre faktorer med i overvejelserne. For det første sælges virksomhedens produkter til detailbutikker i Danmark. Ved at outsource produktionen til Kina vil produktionen være langt væk fra der hvor produkterne skal afsættes. Leveringsservicen, som virksomhedens kunder lægger stor vægt på, vil blive forringet, hvis produktionen outsources til Kina. Dette kan resultere i utilfredse kunder. Desuden vil virksomhedens distributionsomkostninger alt andet lige stige, hvis produkterne skal fragtes fra Kina til Danmark. Man kan desuden forestille sig, at investeringen i et nyt produktionsanlæg også ville kunne forøge kapaciteten. Disse faktorer taget i betragtning sammen med det faktum at kapitalværdien

for investeringen efter 6 år er på 573.024 kunne tale for, at virksomheden beholder produktionen i Danmark.

I ovenstående besvarelse diskuterer eleven om Taskekompaniet bør outsource (hvad taler for og hvad taler imod ..). Eleven evner tydeligt at tænke i og med økonomi. Eleven skal have 5 point. Det er ikke muligt at sætte bedømmelsen af elevbesvarelserne af spørgsmål som 3.5 fra eksamensopgaven VØ A, maj 2015 på formel. Det vil være meget uhensigtsmæssigt, at censor på forhånd har defineret, hvordan en besvarelse til 5 point skal se ud. En opgave som 3.5 kan besvares på forskellig måde. Bedømmelsen af opgaver som 3.5 **skal** bygge på et skøn og en helheds vurdering.

Det er praksis, at censorerne i forbindelse med de skriftlige prøver i virksomhedsøkonomi, inden censormødet indrapporterer point fordeling for de 100-200 opgaver, som de har bedømt. På grundlag af de indrapporterede point fordelinger konstrueres en vejledende omsætningstabel. Omsætningstabellen er konstrueret under hensyn til, at eleverne skal bedømmes ensartet fra år til år. Endvidere sigtes der med opsætningstabellen at bedømmelsen i faget matcher EU forventningerne til fagenes anvendelse af EU's karakterskala.

Nedenfor er vist point fordelingen ved den skriftlige prøve i virksomhedsøkonomi A sommeren 2015.

Forslag 3 til skala

		h(x)	f(x)	F(x)
0-15	-3	59	0,65%	0,65%
16-40	0	844	9,28%	9,93%
41-50	2	935	10,28%	20,20%
51-65	4	2340	25,72%	45,92%
66-85	7	2349	25,82%	71,74%
86-95	10	2186	24,03%	95,77%
96-100	12	385	4,23%	100,00%

9098

Gennemsnit 5,93
Dumpe-% 9,93%

Sammenligning med EU forventning

2	935	11%	10
4	2340	27%	25
7	2349	28%	30
10	2186	26%	25
12	385	5%	10
	8195	100%	100

I det medfølgende bilag følger evalueringen af den skriftlige prøve i VØ A sommeren 2015.

Bilag

Evalueringen af den skriftlige prøve i VØ A sommeren 2015

Opgavesættet til VØ A omfatter spørgsmål inden for temaerne Aktivitetsoptimering (15 %), Investering og logistik (25 %) samt årsrapporten (15 %). Case virksomheden er Bestseller A/S (45 %).

Opgavesæt	Link	Opgave 1	Opgave 2	Opgave 3	Opgave 4	
		Case virksomhed	Tema			
VØ A maj 2015	Opgave	Bestseller A/S	Aktivitetsoptimering	Investering og logistik	Årsrapporten	

Karakterstatistikken for niveau A viser et karaktergennemsnit på 5,97 og en dumpeprocent på 7,7. Det er et gennemsnit lidt under inder tidligere års gennemsnit på godt 6. Dumpeprocenten ligger på niveau med sidste år.

Karakterfordelingen på VØ A

Karakterer	-3	0	2	4	7	10	12	I alt
Antal	17	293	485	782	1586	710	148	4021
Frekvenser	0,42	7,29	12,06	19,45	39,44	17,66	3,68	100
Gennemsnit	5,97							
Dumpeprocent	7,71							

Karakterstatistikken for niveau A net viser et karaktergennemsnit på 6,61 og en dumpeprocent på 6,5. Det er et gennemsnit lidt over tidligere års gennemsnit på omkring 6. Dumpeprocenten ligger på niveau med sidste år.

Opgavesættet til VØ A net omfatter spørgsmål inden for temaerne Aktivitetsoptimering (15 %), Investering (20 %) Årsrapporten (15 %). Case virksomheden er ROCKWOOL koncernen (50 %).

Opgavesæt	Link	Opgave 1	Opgave 2	Opgave 3	Opgave 4	
VØ A net maj 2015	Opgave	ROCKWOOL koncernen	Aktivitetsoptimering	Investering	Årsrapporten	

Censorernes vurdering af VØ A opgaverne

Censorerne udtrykker vel stort set tilfredshed med sommerens opgave på niveau A. Det stikker selvfølgelig i øjnene at 32 % af censorerne vurderer, at opgavesættets faglige niveau er for lavt. Ud fra karakterfordelingerne tyder alt o, at eleverne ikke enige med censorerne.

	Scale 1				Svar i alt
	For lavt	Passende	For højt	Ved ikke	
det faglige niveau	20 32%	39 63%	2 3%	1 2%	62
omfanget af opgaverne	3 5%	52 85%	5 8%	1 2%	61

Censorerne peger i deres uddybende kommentarer til de skriftlige prøver på en række udfordringer for faget som sådan og undervisningen i faget i det hele taget. Her skal nævnes:

”I forbindelse med case opgaven anvender de fleste elever skabeloner fra undervisningen. Det er ikke noget problem i sig selv, - det gør de statsautoriserede revisorer også. Tilsyneladende er det en udfordring for eleverne, - at udgå at skrive Carlsberg og anvende Carlsbergs nøgletal, når case virksomheden er TDC. Ligeledes har mange elever svært ved at inddrage de tekster, der knytter sig til analysen”.

”Mange elever, der stadig ikke kan udregne pp og %-ændringer. Når eleverne anvender 'skabeloner' får de dem ikke tilrettet til den aktuelle virksomhed, hvorfor deres svar ofte stritter i modsatrettede retninger. Jeg er overrasket over, hvor relativt mange elever (både A og B), der ikke kunne løse rapporteringsopgaven korrekt - gennemgående fejl i anlægsaktiver og gæld”.

”Der er mange elever, der laver en redegørelse i de opgaver, hvor de bliver bedt om at diskutere ...”

”Forholdsvis mange elever har svært ved opgave 3 (Niveau B) En hel del elever har svært ved at lave en korrekt resultatopgørelse og balance i opgave 4 (Niveau A) Teori om CSR anvendes stort set ikke i opgave 1 (Niveau A)”

”Alt for svage til at forklare/argumentere for valg og resultater. Ringe præsentationsteknik, når der bare som svar henvises til et regneark uden at markere svaret i besvarelsen. Generelt for svage til at vise udregninger og mellemregninger - sommetider bliver man mistænksom om snyd, når man bare ser en perfekt kalkulation klippet ind, lige efter eleven ikke har kunnet foretage en ordentlig analyse af f.eks. regnskabstallenes udvikling”.

”Rigtig mange elever skriver meget generelt under PESTEL. Det virker til at de har noget de koiierer ind. Problemet er, at de ikke bliver konkrete på informationen i opgavens bilag. Typisk formulerer mange elever sig således: 'Under økonomiske forhold skal virksomheden kigge på....'. Altså teori uden at bruge information i opgaven konkret”.